

ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN AMBALAJ ATIKLARININ GERİ DÖNÜŞÜMÜNE YÖNELİK GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ: (NİĞDE İL'İ ÖRNEĞİ) *

Esra DEVELİ, Hasan Hüseyin GÜR SOY, Emrah ÖZÇELİK, Hasan EMİK, Gülser YAVUZ
Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, Lisan Öğrencisi

Yrd. Doç. Dr. Meryem Nur Aydede YALÇIN
Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, e-mail: mnydede@hotmail.com

Prof. Dr. Emine Erman KARA
Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, e-mail: eermankara@hotmail.com

Öz:

Bu çalışmanın amacı, ortaokul altıncı sınıf öğrencilerinin ambalaj atıklarının geri dönüşümüne yönelik görüşlerini cinsiyetleri, anne-baba öğrenim durumları, derslerindeki başarı düzeyleri ve ambalaj atıkları ile ilgili eğitim alıp almama durumları bakımından incelemektir. Çalışma, 2015-2016 eğitim öğretim yılında Niğde İl'inde gerçekleştirilmiştir. Çalışmada araştırma yöntemi olarak, genel tarama yöntemi kullanılmıştır. Araştırmaya okulları rastgele belirlenen 477 ortaokul altıncı sınıf öğrencisi katılmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak, araştırmacılar tarafından geliştirilen 'ambalaj atıkların geri dönüşümü' anket formu kullanılmıştır. Araştırma verilerinin analizinde betimsel analiz ve içerik analizi yöntemleri kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, ambalaj atıkları ve geri dönüşüm konusunda Türkçe ve Matematik derslerinde başarılı olan öğrencilerin ve daha önceki dönemlerde çevre eğitimi almayan öğrencilerin doğru bilgi düzeylerini yüksek olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Ambalaj atıkları, geri dönüşüm, görüş, ortaokul öğrencileri, Niğde

*.Bu çalışma özet olarak 5th Cyprus International Conference on Educational Research kongre kitapçığında basılmıştır. Ömer Halisdemir Üniversitesi, Mühendislik Fakültesi, Çevre Mühendisliği Bölümünde hazırlanan bitirme tezinin bir parçasını oluşturmaktadır.

Sorumlu Yazar/Corresponding Author:

e-posta:

doi :

URL: <http://dergipark.ulakbim.gov.tr/anemon> Copyright © 2013-2017 Muş Alparslan

INVESTIGATION OF MIDDLE SCHOOL STUDENT'S VIEWS TOWARDS TO RECYCLING OF PACKAGING WASTE: (THE CASE OF NIGDE)

Abstract

The purpose of this study was to examine the views of sixth-grade middle school students on recycling of packaging waste in terms of their gender, parental learning status, achievement levels in different courses and having a training on packaging waste. The study was conducted in the province of Niğde in 2015-2016 academic year. In the study, the general survey was applied as a research method. 477 sixth grade middle school students whose school was selected randomly participated in the study. 'Recycling of packaging waste' questionnaire which was developed by researchers used as a data collection. Descriptive analysis and content analysis methods were applied in the analysis of data. As a result of the research, it is concluded that the students who are successful in Turkish and Mathematics courses and the students who did not receive environment education in the previous periods had high level knowledge related the recycling of packaging waste

Key words: packaging waste, recycling, views, middle school students, Niğde

1.GİRİŞ

İnsanlar varoluşundan bu yana doğadan yararlanmış, doğayı işlemiş, bilgi birikimine paralel olarak gerçekleşen teknik ilerlemesi doğrultusunda doğaya egemen olmaya çalışmıştır. İnsanı doğada üstünlük kurmaya yönelten bu anlayış, onun içinde yaşadığı çevresi ile arasındaki doğal uyumu bozmuştur. İnsan faaliyetleri sonunda çevreye verilen zararlar, doğanın kendini yenileyebilme yeteneği sayesinde başlangıçta fark edilmemiş, hatta çevrenin zamanla bu kirliliği yok edeceği kanısı yaygınlaşmış olsa da zamanla çevreye bırakılan kirliliğin nicel ve nitel olarak artması, çevrenin kendini yenileyebilme yeteneğinin çok üstüne çıkmış ve çevre hızla bozulmaya başlamıştır (Özen, 2010).

Dünyadaki doğal kaynaklar, hızlı nüfus artışı ve bilinçsiz aşırı tüketim nedeniyle hızla azalırken doğal kaynakların ham madde olarak üretimde bilinçsiz kullanımı sonucu hızla yok olmaktadır (Hanay ve Koçer Nacar, 2006).

2000'li yıllarla birlikte çevre sorunlarının önüne geçebilmek, doğal kaynakları koruyabilmek amacıyla yeni çözümler üretilmeye başlanmıştır. Bu konuda yapılacak olan faaliyetler kaynakların etkin kullanılmasının yanında, nüfus artış ve teknolojinin gelişmesi ile ileriki dönemlerde büyük bir sıkıntıyla karşı karşıya kalınması beklenen enerji kaynaklarının da tasarrufunu sağlayabilecektir (Dabak, 2009).

Geri dönüşüm ile doğal kaynakların korunmasına katkı sağlandığı için, geri dönüşüm doğal kaynaklarımızın korunması ve verimli kullanılması için son derece önemli bir işlemdir. Örneğin; kağıdın geri dönüşümü ile ormanlarda ağaçların daha az kesilmesi sağlandığı gibi plastik atıkların geri dönüşümü ile petrolden tasarruf sağlanabilmektedir (Gürer vd., 2004).

Avrupa Birliği Ambalaj ve Ambalaj atıkları direktifine göre ambalaj; Hammaddeden, işlenmiş ürüne kadar, bir ürünün üreticiden kullanıcıya veya tüketiciye ulaştırılması aşamasında, taşınması, korunması, saklanması ve satışa sunumu için kullanılan herhangi bir malzemeden yapılmış geri dönüşümlü ve geri dönüşsüz ürünlerin tümü şeklinde tanımlanmaktadır (Url-1).

Ülkemizde ve diğer ülkelerde ambalaj atıkları ile ilgili olarak; atıkların bileşiminin belirlenmesi, geri dönüşümün önemi ve ekonomiye katkısı konusunda yapılmış çeşitli araştırmalar bulunmakta olup, araştırma konumuz ile ilgili olan çalışmalara aşağıda yer verilmiştir.

Afyonkarahisar İl Merkezinde Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı ilköğretim okulları arasında ölçüt örnekleme yöntemiyle seçilen toplam dört okuldaki anasınıflarına devam eden 109 okul öncesi dönem çocuklarının geri dönüşüm ile ilgili farkındalık düzeylerinin incelendiği çalışmada, geliştirilen “Çocuk Gözüyle Geri Dönüşüm Anket Formu” kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, çocukların çoğunluğunun geri dönüşüm sözcüğü ile sembolünün anlamını bildikleri, çocukların cinsiyetleri ile geri dönüşüm anket formuna verdikleri yanıtlar arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark olmadığı, anne öğrenim düzeyi ile geri dönüşüm sembolünün anlamını bilme, baba öğrenim düzeyi ile geri dönüşüm sözcüğünü duyma ve bu sembolün anlamını bilme arasında ise istatistiksel açıdan anlamlı bir fark olduğu belirlenmiştir (Yaşar vd.,2010).

Değirmenci (2012), Kayseri İl'i Kocasinan İlçesinde bir İlköğretim Okulunda öğrenim gören 6., 7., 8. sınıf öğrencilerinin çevreye karşı tutumlarını farklı değişkenler açısından inceledikleri çalışmada, öğrencilerin çevreye karşı tutumlarını belirlemek amacıyla, “çevresel tutum” ölçeği ve öğrencilerin cinsiyet, sınıf, çevre konusunda daha önce eğitim almış olma durumu, anne eğitim düzeyi gibi kişisel bilgilerini öğrenmek amacıyla “kişisel bilgi formu” kullandığı çalışma sonucunda, cinsiyet, sınıf düzeyi, ilköğretim öğrencilerinin annelerinin eğitim düzeyi ve daha önceden alınmış olan çevre dersleri değişkenlerinin çevreye karşı tutumu etkilediğini ortaya koymuştur.

Eskişehir İl'i ilköğretim okullarında öğrenim gören, 8. sınıf öğrencilerinin veri toplama aracı olduğu çalışmada araştırmacılar tarafından geliştirilen “İlköğretim Öğrencileri Çevre Tutum Ölçeği (ÇTÖ)” ile toplanmış olan verilerin incelendiği çalışma sonucunda; öğrencilerin çevreye yönelik tutumlarının cinsiyet ve akademik başarı düzeyine göre farklılaştığı, baba ve annenin eğitim düzeyi ile ailenin gelir düzeyine göre farklılık olmadığı saptanmıştır (Gökçe vd.,2005).

Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında herkesin sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahip olduğu, çevre sağlığını korumanın ve çevre kirliliğini önlemenin devletin ve vatandaşların ortak ödevi olduğu belirtilmektedir. Ancak, nüfus artışı, sanayileşme, şehirleşme, tarımda kimyasalların kullanımı gibi olumsuz durumlarla birlikte bireylerde çevre bilincinin eksikliği sonucunda çevre sorunları kaçınılmaz bir hal almıştır (Erdal vd., 2013). Bu durumdan dolayı, bireylerdeki çevre bilincinin oluşturulmasında çevre eğitimi programları, çevre konusunda eğitilmiş birey yetiştirmenin önemli bir yolu olarak önem kazanmıştır (Özdemir, 2007). Çevre eğitimi, çevrenin korunması için tutumların, değer yargılarının, bilgi ve becerilerin geliştirilmesi ve çevre dostu davranışların gösterilmesi, bunların sonuçlarının görülmesi sürecidir (Erten, 2005). Talas ve Karataş (2012)'a göre bireylerin, çevre sorunları ve bunların çözümleri konusunda eğitim yoluyla bilinçlendirilmeleri, pek çok çevre sorununu çözüme kavuşturabilecektir. Çevre eğitimi ile bireylerin çevreye karşı tutum ve davranışları olumlu yönde değişebilecek, aslında bir parçası oldukları doğayla bütünleşmeleri kolaylaşabilecektir.

Günümüzde insan kaynaklı çevre kirliliğinin en önemli nedenlerinden biri de katı atıklardır. Katı atıklar, teknik ve sağlık yönüyle koşullara uygun bir şekilde bertaraf edilmediklerinde hava, su ve toprak kirliliğine neden olabilmektedirler. Nüfus artışı, teknolojik gelişme, sanayi ve kentleşmeye bağlı olarak katı atıkların miktar ve bileşimlerinde meydana gelen artış, bir yandan hammaddelerin bilinçsizce tüketilmesine yol açmakta, diğer yandan çevrenin yükünü de arttırmaktadır. Bu nedenlerle gerek çevre kirliliğinin önlenmesi gerekse kaynakların ve doğanın sorumluca kullanılmasında, geri kazanılabilir atıkların değerlendirilerek ekonomiye yarar sağlayan birer kaynak durumuna getirilmeleri önem kazanmaktadır (Karagözlü vd., 2009).

Oluştukları yerler neresi olursa olsun katı atıkların, doğal kaynaklara, insanlara ve herhangi bir canlı yaşamına zarar vermeden toplanması, biriktirilmesi, taşınması ve bertaraf edilmesi gerekmektedir. Bunun için, olabildiğince az atık üretmeye çalışmak, az atık üretilmesine rağmen atık oluşuyorsa oluşan atıkları olabildiğince geri toplayıp yeniden veya ikincil hammadde olarak kullanmak, insana ve herhangi bir canlı hayatına zarar vermeyecek şekilde bertaraf etmek gerekmektedir (Kurdoğlu, 2013).

Bu bağlamda çevrenin bozulmasını, kirlenmesini önlemek amacıyla çevreye duyarlı bireylerin topluma kazandırılması gerekmektedir (Kızılaslan ve Kızılaslan, 2005). Palmer vd., (1999) tarafından yapılan çalışmada çocukluk döneminde edinilen çevre eğitimi deneyimleri bireylerin ileriki yaşlardaki çevreye yönelik bakış açılarını etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. Hinds ve Sparks (2008), önceki yıllarda doğa deneyimi olan kişilerin daha az doğa deneyimi olanlara göre çevreye yönelik daha olumlu duyuşsal özellikler kazanabileceklerini belirtmiştir. Dolayısıyla, doğayı tanımak, korumak ve farkındalık yaratmak açısından doğa eğitimine çocuklardan başlama en doğru adım olacaktır (Köşker,

2013; Chawla ve Cushing, 2007). Çünkü çocukların çevre koruma ve geliştirmenin önemi ile yetişmeleri, onların ileride çevre sorunlarının çözümünde aktif rol almalarına neden olabilecektir. Çocuklara çevre bilincini aşılayacak bir çevre eğitiminin, eğitim hayatlarının her aşamasında yer verilmesi daha yaşanabilir bir dünyanın kapılarını açabilecektir (Talas ve Karataş, 2012).

Katı atıkların geri dönüşümü ve çocukluk çağında gerçekleşen çevre eğitiminin önemine yönelik yukarıda bahsedilen görüşlerle birlikte bazı bilimsel araştırmaların bulguları da ışık tutmaktadır. Örneğin, Bakar ve Aydın (2012), plastik atıkların geri dönüşümü ve çevreye etkileri konularında tutumlarını inceledikleri araştırmalarında 6. 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin tutum puanlarının olumlu olduğu, plastik atıkların geri dönüşümü ve çevreye etkileri konusunda tutumları cinsiyet, sınıf seviyesi ve baba öğrenim durumu değişkenleri açısından anlamlı farklılıklar gösterirken; anne öğrenim durumu ve ailenin aylık ekonomik geliri açısından anlamlı farklılık göstermediği ortaya konmuştur. Çimen ve Yılmaz (2010), Ankara'da 6., 7., ve 8. sınıflarda öğrenim gören öğrencilerin geri dönüşümle ilgili bilgilerini ve geri dönüşüm davranışlarını inceledikleri tarama modeli olarak tasarlanmış araştırmalarında, öğrencilerin geri dönüşüm ile ilgili bilgi kaynakları arasında öğretmenlerin önemli bir yere sahip olduğu, geri dönüşüm ile ilgili bilgi sahibi oldukları geri dönüşümlü ürünler arasında en çok kağıdı kullandıkları belirlenmiştir. Bunun yanı sıra sosyal içerikli etkinliklerin öğrencilerin geri dönüşüm davranışlarını arttırdığı ve öğrencileri geri dönüşümlü ürünleri kullanmaya güdülediği de araştırmada tespit edilmiştir. Peşman vd., (2012), Artvin İl merkezinde bulunan iki ilköğretim okulu yedinci sınıf öğrencilerine atık kağıtların uygulamalı geri dönüşümü kapsamlı çalışmasında öğrencilerin çevresel atıklar hakkındaki bilgi ve bilinç düzeylerinde oldukça önemli artış gerçekleştiği görülmüştür. Özbakır-Umut vd. (2014) tarafından yapılan çalışmada ise, Bolu İl'inde eğitim ve gelir değişkenleri açısından iki uç noktada yer alan mahalleleri örneklem olarak seçilmiş ve bu mahallelerde geri dönüştürülebilir atıkların analizi yapılarak, tüketicilerin çevre koruma ve geri dönüşüm farkındalıkları ile bu konulardaki tutum ve davranış eğilimlerini belirlemiştir. Çalışma sonucunda; katılımcıların mevcut çevre tanımını farklı bir bakış açısı ile değerlendirdikleri, doğru bildikleri çevre koruma davranışlarının, çevre kirliliğine yol açabileceğinin farkında olmadıklarını ortaya koymuşlardır.

Yapılan çalışmalar sonucunda, katı atıkların gerek bilimsel çalışma sonuçları gerekse bilim adamları görüşleri doğrultusunda çevre kirliliği açısından önemli bir sorun olduğu ortaya konmaktadır. Çevre sorunlarının giderilmesinde en önemli etkenin ise erken yaşta edilen eğitim olduğu aşikardır. Fakat yapılan literatür analiz sonucunda çocukluk döneminde gerçekleştirilen katı atıkların çevreye yönelik zararları konusunda bir eğitim içeriğiyle karşılaşılmaştır. Çocukların katı atıkların çevreye verdiği zararlara yönelik farkındalıklarını artıracak çalışmalara ışık tutmak amacıyla bir araştırma yapılmasına karar verilmiştir. Bu nedenle, katı atık türlerinden ortaokul öğrencilerinin en sık karşılaştıkları düşünülen ambalaj atıkları konusu araştırma konusu olarak belirlenmiştir. Bu çalışma konusu doğrultusunda, çalışmada, ortaokul altıncı sınıf öğrencilerinin ambalaj atıklarının geri dönüşümüne yönelik görüşlerini cinsiyetleri, anne-baba öğrenim durumları, derslerindeki başarı düzeyleri ve ambalaj atıkları ile ilgili eğitim alıp almama durumları bakımından incelemek amaçlanmıştır. Bu genel amaç doğrultusunda aşağıdaki alt problemler araştırılmıştır.

1. Altıncı sınıf öğrencilerinin ambalaj atıklarının geri dönüşümüne yönelik görüşleri nasıldır?
2. Altıncı sınıf öğrencilerinin ambalaj atıklarının geri dönüşümüne yönelik görüşlerinin cinsiyetlerine göre dağılımı nasıldır?
3. Altıncı sınıf öğrencilerinin ambalaj atıklarının geri dönüşümüne yönelik görüşlerinin anne-baba öğrenim durumları göre dağılımı nasıldır?
4. Altıncı sınıf öğrencilerinin ambalaj atıklarının geri dönüşümüne yönelik görüşlerinin Matematik, Türkçe, Fen Bilimleri ve Sosyal Bilgiler ders notlarına göre dağılımları nasıldır?
5. Altıncı sınıf öğrencilerinin ambalaj atıklarının geri dönüşümüne yönelik görüşlerinin daha önceden çevre eğitimi alıp almama durumlarına göre dağılımı nasıldır?

2.YÖNTEM

Araştırmada, büyük gruplarda araştırılmak istenen bir durumu iyi derecede betimlemek amacıyla sıklıkla kullanılan araştırma yöntemlerinden biri olan genel tarama yöntemi (Borg ve Gall, 1989) kullanılmıştır. Çalışma 2015-2016

eğitim öğretim yılında Niğde il'inde gerçekleştirilmiştir. Kura yoluyla rastgele olarak seçilen Niğde merkezinde bulunan beş farklı orta okulda öğrenim gören toplam 477 öğrenciye araştırmacılar tarafından geliştirilen “ Ambalaj Atıklarının Geri Dönüşümü Anket Formu” uygulanmıştır. Uygulama sonucunda elde edilen verilerin analizinde betimsel ve içerik analiz teknikleri kullanılmıştır.

2.1. Veri Toplama Aracı

Araştırmada veri toplama aracı olarak, “Ambalaj Atıklarının Geri Dönüşümü Anketi” kullanılmıştır. Uygulanan anket, araştırmacılar tarafından geliştirilmiştir. Anketin geliştirme aşamasında yerli ve yabancı literatür taranmış, uzman görüşüne başvurulmuştur. Uzman görüşlerine dayalı olarak kapsam geçerlilik katsayısı lawshe tekniği ile hesaplanmış ve 98 olarak bulunmuştur. Uzman görüşlerine göre yeniden düzenlenen anket 10 ilköğretim altıncı sınıf öğrencisine uygulanmış ve öğrencilerin anlamakta zorlandıkları kısımlar belirlenmiştir. Uzman görüşü ve pilot çalışma sonrasında anket iki bölümden oluşacak şekilde tamamlanmıştır. İki bölümden oluşan anketin birinci bölümü, öğrencilerin kişisel bilgilerinden, ikinci bölüm ise bir senaryoya yönelik sorulardan oluşmaktadır (Ek,1).

2.2. Evren ve Örneklem

Bu çalışmanın evrenini Niğde il'i merkez okullarında öğrenim gören altıncı sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Çalışmanın örneklemini ise geri dönüşüm kutularına sahip olan (Niğde İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden alınan bilgilere göre 15 okul bulunmaktadır) ve kura yolu ile rastgele seçilen 5 devlet ortaokulunda öğrenim gören toplam 447 altıncı sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan 447 altıncı sınıf öğrencisinin özellikleri aşağıdaki gibidir.

Tablo 1. Araştırmaya Katılan Öğrencilere Ait Bazı Özellikler

Değişkenler	n	%	
Cinsiyet	Kız	219	49.0
	Erkek	228	51.0
Anne Öğrenim durumu	İlkokul	121	27
	Ortaokul	148	33
	Lise	88	20
	Üniversite	61	14
	Lisansüstü	7	2
	Öğrenim Görmeyen	17	4
Baba Öğrenim durumu	İlkokul	79	18
	Ortaokul	137	31
	Lise	128	29
	Üniversite	79	18
	Lisansüstü	12	3
	Öğrenim Görmeyen	5	1
Matematik dersi başarıları	100-85	206	47
	84-70	117	27
	69-55	63	14
	54-45	29	7
	44-0	19	5
	Türkçe dersi başarıları	100-85	206
84-70		150	35
69-55		50	12
54-45		18	4
44-0		8	2
Fen Bilimleri dersi başarıları		100-85	185
	84-70	146	34
	69-55	70	17
	54-45	24	6

	44-0	12	2
Sosyal Bilgiler dersi başarısı	100-85	192	43
	84-70	144	32
	69-55	62	15
	54-45	21	6
	44-0	15	4
Ambalaj atıkları konusunda eğitim alma durumu	Eğitim Alan	91	20.4
	Eğitim Almayan	352	78.7

2.3. Verilerin Analizi

Araştırma sonucunda elde edilen verilerin analizinde betimsel analiz ve içerik analizi yöntemleri kullanılmıştır. Betimsel analiz uygulanırken, ilk olarak her bir öğrencinin anket formları 1'den 447'e kadar numaralandırılmış, ardından öğrencilerin her bir soruya verdikleri yanıtlar alt alta yazılarak yüzde ve frekans değerleri hesaplanmıştır. İçerik analizi uygulanırken ise, her bir öğrencinin cevapları alt alta yazılmıştır. Bu cevaplar gruplandırılarak kategorilere ayrılmıştır. Yapılan incelemeler sonucunda bu kategoriler, öğrencilerin ambalaj atıklarının geri dönüşümüne yönelik doğru görüşe sahip olan, ambalaj atıklarının geri dönüşümüne yönelik yanlış görüşe sahip olanlar ve kısmen doğru görüşe sahip olanlar olmak üzere kategorilendirilmiştir. Her bir kategorinin sayı ve yüzde değerleri tablolarla ve grafiklerle sunulmuştur.

3.BULGULAR

Ortaokul altıncı sınıf öğrencilerinin ambalaj atıklarının geri dönüşümüne yönelik görüşlerinin cinsiyetleri, anne-baba öğrenim durumları, derslerindeki başarı düzeyleri ve ambalaj atıkları ile ilgili eğitim alıp almama durumları bakımından incelemek amacıyla gerçekleştirilen çalışmaya ait bulgular alt amaçları doğrultusunda aşağıda sunulmuştur.

3.1.Altıncı Sınıf Öğrencilerinin Ambalaj Atıklarının Geri Dönüşümüne Yönelik Görüşleri

Araştırmada, veri toplama aracında belirtilen bir senaryo dahilindeki görüşleri alınarak, altıncı sınıf öğrencilerinin ambalaj atıklarının geri-dönüşümüne yönelik düşünceleri ortaya çıkarılmıştır. Araştırmaya katılan 477 öğrencinin 364'ü ambalaj atıklarının geri-dönüşümüne yönelik doğru cevapta bulunmuştur. Bu 477 öğrencinin 177'si doğru cevabının yanında açıklama belirtmiştir. 300 öğrenci ise doğru cevap belirtmesine rağmen yorumda bulunmamıştır. Ambalaj atıklarının geri dönüşüm kutusuna atılmasıyla ilgili yorum yapan 177 öğrencinin cevapları aşağıda (Tablo 2) belirtilen şekilde kategorilendirilmiştir.

Tablo 2. Altıncı Sınıf Öğrencilerinin Ambalaj Atıklarının Geri Dönüşümüne Yönelik Görüşleri İçin Oluşturulan Kategoriler ve Dağılımı

Ambalaj atıklarının geri dönüşüm kutularına atılmalıdır. Çünkü;	Sayı değeri
Çevreyi kirletmemek için	57
Bizden sonraki nesillere temiz bir çevre bırakmak için	11
Geri dönüşümünün sağlanması için	68
Sağlığımıza zarar vermemesi için	27
İyi bir davranış olduğundan	14

Tablo 2 incelendiğinde öğrencilerin büyük çoğunluğu ambalaj atıklarını geri dönüşüm kutularına atma sebebini 'geri dönüşümün sağlanması' olarak belirtmiştir. İkinci sırada en yüksek sayı değerini ise 'çevreyi kirletmemek kategorisi' almıştır.

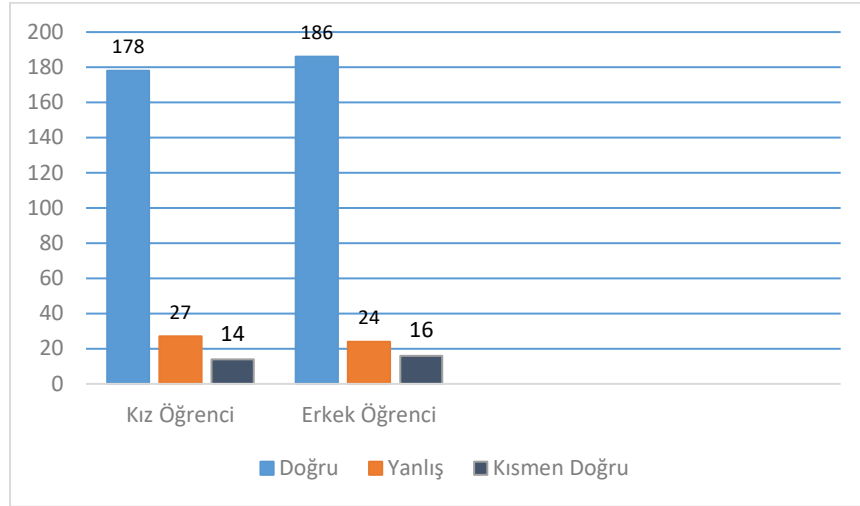
3.2. Altıncı Sınıf Öğrencilerinin Ambalaj Atıklarının Geri Dönüşümüne Yönelik Görüşlerinin Cinsiyetlerine Göre Dağılımı

Altıncı sınıf öğrencilerinin ambalaj atıklarının geri dönüşümüne yönelik görüşleri (doğru/yanlış/kısmen doğru) cinsiyetleri bakımından incelenmesi gerçekleştirilerek elde edilen veriler Tablo 3'te sunulmuştur.

Tablo 3. Altıncı Sınıf Öğrencilerinin Ambalaj Atıklarının Geri Dönüşümüne Yönelik Görüşlerinin Cinsiyetlerine Göre Dağılımı

	Kız Öğrenci Sayısı	Erkek Öğrenci Sayısı	Toplam Öğrenci Sayısı
Doğru Kullanan	178 (%81)	186 (%82)	364
Yanlış kullanan	27 (%12)	24 (%10)	51
Kısmen doğru kullanan	14 (%6.3)	16 (%7)	30
Toplam	219	226	445

Ambalaj atıklarının geri dönüşümü konusunda doğru bilgiye sahip olduğu tespit edilen 364 öğrencinin 178'inin kız öğrenci, 186'sının erkek öğrenci olduğu, kısmen doğru cevap veren 30 öğrencinin ise 14'ünün kız öğrenci, 16'sının erkek öğrenci olduğu, öğrencilerden yanlış cevap veren 51 öğrencinin 27'sinin kız öğrenci, 24'ünün erkek öğrenci olduğu belirlenmiştir (Tablo 3).

Şekil 1. Öğrencilerinin Ambalaj Atıklarının Geri Dönüşümüne Yönelik Görüşlerinin Cinsiyete Göre Dağılımı

Kız ve erkek öğrencilerin çoğunluğu ambalaj atıklarının geri dönüşümüne yönelik doğru bilgiye sahiptirler. Öğrencilerin kısmen doğru ve yanlış cevap durumları cinsiyetlerine göre oldukça yakın değer almıştır (Şekil 1).

3.3. Altıncı Sınıf Öğrencilerinin Ambalaj Atıklarının Geri Dönüşümüne Yönelik Görüşlerinin Anne Baba Öğrenimine Göre Dağılımı

Araştırmada araştırılan diğer bir alt problem doğrultusunda altıncı sınıf öğrencilerinin ambalaj atıklarının geri dönüşümüne yönelik görüşlerinin anne ve babalarının öğrenim durumuna göre dağılımı araştırılmıştır. Yapılan inceleme sonuçları Tablo 4'te sunulmuştur.

Tablo 4. Öğrencilerin Ambalaj Atıklarının Geri Dönüşümüne Yönelik Görüşlerinin Anne ve Babalarının Öğrenim Durumuna Göre Dağılımı

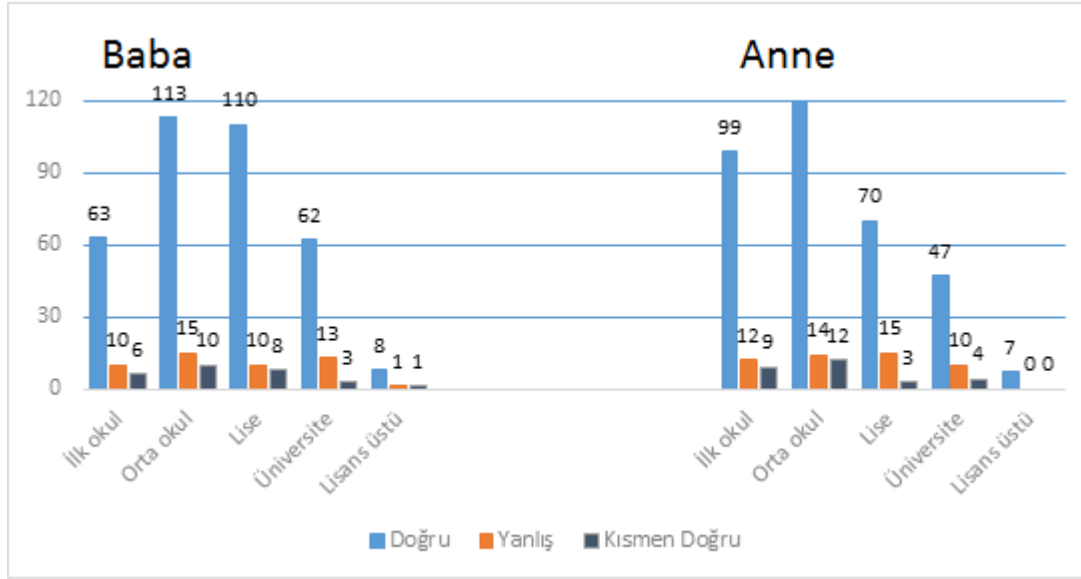
	Doğru	Yanlış	Kısmen doğru	Toplam	
Baba Öğrenim Durumu	İlkokul	63	10	6	79
	Ortaokul	113	15	10	138
	Lise	110	10	8	128
	Üniversite	62	13	3	78
	Lisansüstü	8	1	1	10
	Öğrenim görmeyen	5	2	0	7
	Toplam	361	51	28	445
Anne Öğrenim Durumu	İlkokul	99	12	9	121
	Ortaokul	122	14	12	148
	Lise	70	15	3	88
	Üniversite	47	10	4	61
	Lisansüstü	7	0	0	7
	Öğrenim görmeyen	16	0	1	17
	Toplam	361	51	29	447

Tablo 4'te öğrencilerin verdikleri cevaplara göre babalarının öğrenim durumları incelendiğinde babası ilkokul mezunun olan 79 öğrencinin 63(%80)'ünün doğru, 6(%8)'sının kısmen doğru, 10(%12)'unun yanlış, babası ortaokul mezunu olan 138 kişinin 113(%82)'ünün doğru, 10(%7)'unun kısmen doğru, 15(%11)'inin yanlış, babası lise mezunu olan 128 kişinin 110(%86)'unun doğru, 8 (%7)'inin kısmen doğru, 10(%7)'unun yanlış, babası üniversite mezunu olan 78 kişinin 62(%80)'sinin doğru, 3(%4)'ünün kısmen doğru, 13 (%16)'ünün yanlış, babası lisans üstü mezunu olan 10 kişinin 8(%80)'inin doğru, 1(%10)'inin kısmen doğru ve 1(%10)'inin yanlış cevap verdiği bulunmuştur.

Öğrencilerin annelerinin öğrenim durumuna bakıldığında, 442 ortaokul altıncı sınıf öğrencisinden 120(%28)'sinin annesinin ilkokul mezunu, 148(%34)'inin orta okul mezunu, 88(%20)'inin lise mezunu, 61(%13)'inin üniversite mezunu, 7(%1,5)'sinin lisans üstü mezunu olduğu, 17(%3)'sinin annesinin öğrenim görmemiş olduğu ve 5(%1) öğrencinin bu soruya cevap vermemiş olduğu görülmektedir.

Annelerinin ilk okul mezunun olan 120 öğrencinin 99(%82)'u doğru, 9(%8)'u kısmen doğru, 12(%10)'si yanlış; annesi ortaokul mezunu olan 148 kişinin 122(%82)'si doğru, 12(%8)'si kısmen doğru, 14(%10)'ü yanlış; annesi lise mezunu olan 88 kişinin 70(%80)'i doğru, 3(%3)'ü kısmen doğru, 15(%17)'i yanlış; annesi üniversite mezunu olan 61 kişinin 47(%77)'si doğru, 4(%7)'ü kısmen doğru, 10(%16)'u yanlış; annesi lisans üstü mezunu olan 7 kişinin 7(%100)'si bu soruya doğru cevap vermiştir.

Şekil 2. Öğrencilerin Ambalaj Atıklarının Geri Dönüşümüne Yönelik Görüşlerinin Anne ve Babalarının Öğrenim Durumuna Göre Dağılımı

Anne öğrenim düzeyi yüksek olan öğrencilerin ambalaj atıklarının geri dönüşümüne yönelik daha doğru görüşte oldukları görülmektedir (Şekil 2).

3.4. Altıncı Sınıf Öğrencilerinin Ambalaj Atıklarının Geri Dönüşümüne Yönelik Görüşlerinin Matematik, Türkçe, Fen Bilimleri ve Sosyal Bilimler Dersleri Notlarına Göre Dağılımı

Altıncı sınıf öğrencilerinin ambalaj atıklarının geri dönüşümüne yönelik görüşleri Matematik, Türkçe, Fen Bilimleri ve Sosyal Bilimler dersleri notlarına Göre Dağılımları Tablo 5'te sunulmuştur.

Tablo 5. Öğrencilerinin Ambalaj Atıklarının Geri Dönüşümüne Yönelik Görüşlerinin Derslerdeki Başarılarına Göre Dağılımı*

	Notlar	Not Aralıkları					Toplam
		100-85	84-70	55-69	54-45	44-0	
Matematik	Doğru	169	98	46	26	15	354
	Yanlış	22	12	11	2	3	50
	Kısmen Doğru	15	6	6	1	0	28
	Toplam	206	116	63	29	18	410
Türkçe	Doğru	165	123	44	16	5	353
	Yanlış	23	18	5	2	2	50
	Kısmen Doğru	17	9	1	0	1	28
	Toplam	205	150	50	18	8	431
Fen Bilimleri	Doğru	150	114	62	20	11	357
	Yanlış	25	15	7	2	1	50
	Kısmen Doğru	9	17	1	1	0	28

	Toplam	184	146	70	23	12	435
Sosyal Bilgiler	Doğru	156	114	55	21	8	354
	Yanlış	23	16	6	0	5	50
	Kısmen Doğru	12	14	1	0	1	28
	Toplam	191	144	62	21	14	432

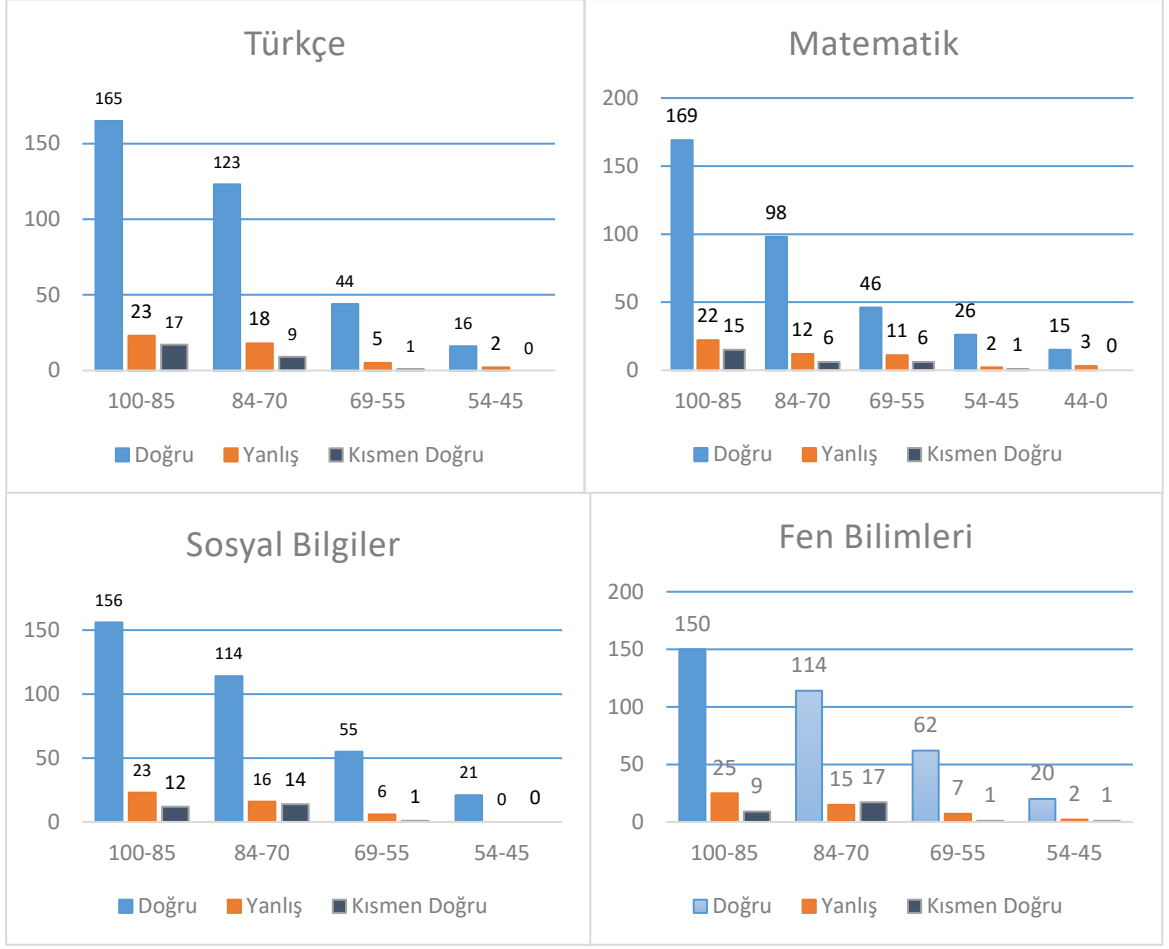
*Toplam puanlar arasındaki farklılığın nedeni her öğrencinin tüm notlarını bilmemelerinden dolayıdır.

Öğrencilerinin ambalaj atıklarının geri dönüşümüne yönelik görüşleri Matematik dersindeki başarılarına göre dağılımı incelendiğinde; not aralığı 100-85 arası olan 169 öğrenci, 84-70 arası olan 98 öğrenci, 69-55 arası 46 öğrenci, 54-45 arası 26 öğrenci, 44-0 arası 15 öğrencinin bu soruya doğru cevap verdiği, notu 100-85 arası olan 15 öğrenci, notu 84-70 arası olan 6 öğrenci, notu 69-55 arası olan 6 öğrenci, notu 54-45 arası olan 1 öğrenci kısmen doğru cevap verdiği belirlenmiştir. Not aralığı 100-85 arası olan 22 öğrenci, notu 84-70 arası olan 12 öğrenci, notu 69-55 arası olan 11 öğrenci, notu 54-47 arası olan 2 öğrenci, notu 44-0 arası olan 3 öğrenci ise bu soruya yanlış cevap vermiştir (Tablo 4 ve Şekil 3).

Öğrencilerinin ambalaj atıklarının geri dönüşümüne yönelik görüşleri Türkçe dersindeki başarılarına göre incelendiğinde; not aralığı 100-85 arası olan 165, notu 84-70 arası olan 123, notu 69-55 arası olan 44, notu 54-45 arası olan 16, notu 44-0 arası olan 5 öğrenci bu soruya doğru cevap verir iken, notu 100-85 arası olan 17, notu 84-70 arası olan 9, notu 69-55 arası olan 1, notu 44-0 arasında olan 1 kişi kısmen doğru cevap verdiği, notu 100-85 arası olan 23, notu 84-70 arası olan 18, notu 69-55 arası olan 5, notu 54-45 arası olan 2, notu 44-0 arası olan 2 kişi bu soruya yanlış cevap vermiştir (Tablo 4.3 ve Şekil 4.3).

Öğrencilerinin ambalaj atıklarının geri dönüşümüne yönelik görüşleri Fen Bilimleri dersindeki başarılarına göre incelendiğinde; not aralığı 100-85 arası olan 150, notu 84-70 arası olan 114, notu 69-55 arası olan 62, notu 54-45 arası olan 20, notu 44-0 arası olan 11 kişi bu soruya doğru cevap verir iken, notu 100-85 arası olan 9, notu 84-70 arası olan 17, notu 69-55 arası olan 1, notu 54-45 arasında olan 1 kişi kısmen doğru cevap vermiştir. Not aralığı 100-85 arası olan 25, notu 84-70 arası olan 15, notu 69-55 arası olan 7, notu 54-45 arası olan 2, notu 44-0 arası olan 1 kişi bu soruya yanlış cevap vermiştir (Tablo 4.3 ve Şekil 4.3).

Öğrencilerin ambalaj atıklarının geri dönüşümüne yönelik görüşleri Sosyal Bilgiler dersindeki başarılarına göre incelendiğinde; not aralığı 100-85 arası olan 156, notu 84-70 arası olan 114, notu 69-55 arası olan 55, notu 54-45 arası olan 21, notu 44-0 arası olan 8 kişi bu soruya doğru cevap vermiş, notu 100-85 arası olan 12, notu 84-70 arası olan 1, notu 69-55 arası olan 14, notu 44-0 arasında olan 1 kişi kısmen doğru cevap vermiştir. Not aralığı 100-85 arası olan 23, notu 84-70 arası olan 16, notu 69-55 arası olan 6, notu 44-0 arası olan 5 kişi ise bu soruya yanlış cevap vermiştir (Tablo 4 ve Şekil 3).

Şekil 3. Öğrencilerinin Ambalaj Atıklarının Geri Dönüşümüne Yönelik Görüşlerinin Derslerdeki Başarı Durumuna Göre Dağılımı

Matematik ve Türkçe dersinde başarılı olan öğrencilerin, ambalaj atıklarının geri dönüşümüne yönelik doğru görüş sayılarının yüksek olduğu görülmektedir (Şekil 3).

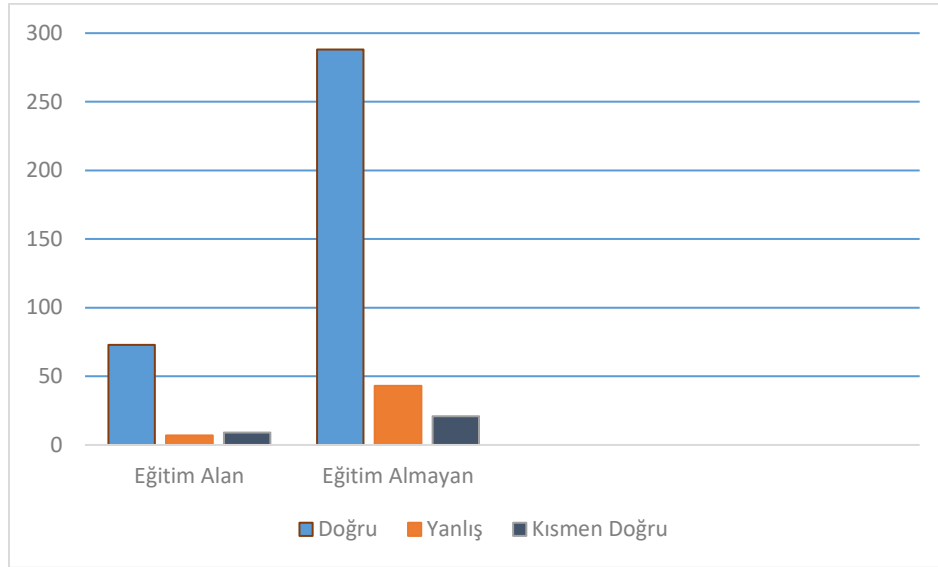
3.5. Altıncı Sınıf Öğrencilerinin Ambalaj Atıklarının Geri Dönüşümüne Yönelik Görüşlerinin Önceden Çevre Eğitimi Alıp Almama Durumlarına Göre Dağılımı

Altıncı sınıf öğrencilerinin ambalaj atıklarının geri dönüşümüne yönelik görüşlerinin (doğru kullanan, yanlış kullanan ve kısmen doğru kullanan) daha önceden çevre eğitimi alıp almama durumu Tablo 6'da sunulmuştur.

Tablo 6. Öğrencilerin Ambalaj Atıklarının Geri Dönüşümüne Yönelik Görüşlerinin Önceden Çevre Eğitimi Alıp Almama Durumuna Göre Dağılımı

				Toplam
	Doğru	Yanlış	Kısmen Doğru	
Eğitim Alan	73	8	9	90
Eğitim Almayan	288	43	21	352
Toplam	361	51	30	442

Daha önceki dönemlerde çevre konusunda herhangi bir eğitim alan 90 öğrencinin 73(%81)'ü doğru, 9(%10)'u kısmen doğru, eğitim almayan 352 öğrencinin 288(%81)'i doğru, 21(%7)'i kısmen doğru cevap vermiştir. Eğitim alan 91 öğrencinin 8(%9)'i yanlış cevap vermiş, eğitim almayan 352 öğrencinin ise 43(%12)'ü yanlış cevap vermiştir (Tablo 4.4 ve Şekil 4.4).

Şekil 4. Öğrencilerinin Ambalaj Atıklarının Geri Dönüşümüne Yönelik Görüşlerinin Önceden Çevre Eğitimi Alıp Almama Durumlarına Göre Dağılımı

Çevre eğitimi almayan öğrencilerin ambalaj atıklarının geri dönüşümüne yönelik doğru görüşlerinin daha yüksek olduğu görülmektedir (Şekil 4).

4.SONUÇLAR VE TARTIŞMA

Bu çalışmada ortaokul altıncı sınıf öğrencilerinin ambalaj atıklarının geri dönüşümüne yönelik görüşlerini cinsiyetleri, anne-baba öğrenim durumları, derslerindeki başarı düzeyleri ve ambalaj atıkları ile ilgili eğitim alıp almama durumları araştırmacılar tarafından geliştirilen 'ambalaj atıklarının geri dönüşümü' anket formu kullanılarak belirlenmiştir. 2015-2016 eğitim öğretim yılında Niğde ilinde 447 altıncı sınıf öğrencisinden elde edilen veriler doğrultusunda ve araştırma amaçları çerçevesinde elde edilen veriler analiz edilmiş ve aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

Araştırma sonucunda, erkek öğrenciler ile kız öğrencilerin ambalaj atıklarının geri dönüşümüne yönelik oldukça yakın sayıda doğru cevap verdikleri ortaya çıkmıştır. Bu durum öğrencilerin cinsiyet faktörlerine göre ambalaj atıklarının geri dönüşümüne yönelik birbirlerine yakın bilgilere sahip olduklarının göstergesidir. Bu konuyla ilgili yapılan literatür taramasında araştırma konusuyla doğrudan ilgili bir çalışmaya rastlanmamıştır. Daha çok çevre eğitimi, bilinci veya farkındalığı konularında, tüm çevre sorunlarına bütüncül değerlendiren çalışmalara rastlanmış ve bu çalışmaların bazılarında bizim çalışmamızda olduğu gibi bir farklılık olmadığına Aydın ve Kaya (2010), bazılarında ise daha çok kız öğrencilerin daha olumlu ve farklılık oluşturan grup olduğu sonucuna (Bakar ve Aydın,2012;Kesicioğlu ve Alisinanoğlu,2009^a) bazılarında ise bir farklılık oluşturmadığı sonucuna ulaşılmıştır).

Araştırma sonucunda, ambalaj atıklarının geri dönüşümüne yönelik doğru görüş belirten öğrencilerin anne öğrenim durumları sırasıyla; Lisansüstü>öğrenim görmemiş> ortaokul> İlkokul> lise> üniversite olarak bulunmuştur. Bu durum anne öğrenim düzeyinin çocukların ambalaj atıklarının geri dönüşümü konusunda önemli bir değişken olduğunun göstergesidir. Araştırmanın bu bulgusuyla,Kesicioğlu ve Alisinanoğlu (2009^b) tarafından yapılan araştırmanın bulgularıyla benzerlik göstermektedir. Kesicioğlu ve Alisinanoğlu (2009^b)daha üst öğrenim düzeyinden mezun olan annelerin çocuklarına daha iyi düzeyde çevre deneyimi kazandırdığı sonucuna ulaşmışlardır. Bu nedenle, bu araştırma bulgusu doğrultusunda, Annelerin aldığı eğitimin sonucu olarak çevresel bilgilerinin de arttığı ve bu bilgilerini de çocuklarına aktarabildikleri sonucuna ulaşılabilir. Bakar ve Aydın (2012) tarafından gerçekleştirilen çalışmanın bulguları ise farklılık göstermektedir. Bakar ve Aydın (2012), plastik atıkların geri dönüşümü ve çevreye etkileri konularında gerçekleştirdiği çalışma sonucunda, öğrencilerin anne öğrenim düzeyi ile tutum puanları arasında anlamlı farklılık bulunmamıştır.

Araştırmanın ikinci alt problemi doğrultusunda, ambalaj atıklarının geri dönüşümüne yönelik doğru görüş belirten altıncı sınıf öğrencilerinin baba öğrenim durumları incelenmiş ve öğrencilerin doğru yanıtı sahip olmaları ile baba öğrenim durumları açısından sırasıyla; Lise> ortaokul> lisansüstü> ilkokul> Üniversite > öğrenim görmemiş şeklinde belirlenmiştir. Bu sonuç doğrultusunda baba öğrenim durumu ile öğrencilerin ambalaj atıklarının geri dönüşümüne yönelik görüşleri arasında bir yorum yapılamamıştır.

Derslerdeki başarılarına göre altıncı sınıf öğrencilerinin ambalaj atıklarının geri dönüşümüne yönelik doğru cevap veren öğrencilerin ders sıralaması Matematik>Sosyal Bilgiler> Fen Bilimleri>Türkçe şeklinde bulunmuştur.

Eğitim almayan öğrencilerin eğitim alan öğrencilere oranla az bir farkla ambalaj atıklarının geri dönüşümüne yönelik doğru cevap verdikleri bulunmuştur. Bu sonuca dayanarak, öğrencilere yönelik gerçekleştirilen çevre eğitimlerinin yetersiz olduğu yorumu yapılabilir. Aydın ve Kaya (2010), lise öğrencilerinin çevre duyarlılıklarını inceledikleri çalışma sonucunda, okullarda verilen eğitimin yeterli olmadığı sonucuna ulaşmışlardır. Bu nedenle çocuklara formal eğitimde verilecek çevre konularının içerikleri incelenmeli ve sorunlar tespit edilerek gerekli düzenlemeler eğitim programlarında gerçekleştirilmelidir.

5.ÖNERİLER

Araştırmada elde edilen yukarıdaki sonuçlar doğrultusunda, aşağıdaki öneriler sunulabilir.

- Ortaokul öğretim programlarında fen bilimleri, sosyal bilgiler vb. ders içeriklerinde yer alan çevre konularına ek olarak çevre eğitimi kapsamında ayrı bir ders oluşturulmalıdır.

-Çevre eğitimi kapsamında ortaokul öğrencilerine yönelik gerçekleştirilecek seminer ve benzeri çalışmalarının içeriklerinin bilimsel çalışmalar doğrultusunda incelenerek geliştirilmelidir.

-Ambalaj atıklarının geri dönüşümü ile ilgili Televizyon-Radyo reklamları ve programları vb. eğitim çalışmaları yapılabilir.

6. KAYNAKLAR

- Aydın, F.,& Kaya, H. (2011). Sosyal Bilimler Lisesi Öğrencilerinin Çevre Duyarlılıklarının Değerlendirilmesi. *Marmara Coğrafya Dergisi*, 24, 229-257.
- Bakar, F.,& Aydın, B. (2012). Bilim ve Sanat Merkezi Öğrencilerinin Plastik ve Plastik Atıkların Geri Dönüşümü ve Çevreye Etkileri Konularında Tutumlarının Belirlenmesi (Batı Karadeniz Bölgesi Örneği)", X.Ulusal Fen Bilimleri ve Matematik Eğitimi Kongresi (X.UFBMEK) 27-30 Haziran, Niğde.
- Borg, W. R.,& Gall, M. D. (1989). *Educational Research*. New York: Longman.
- Chawla, L., Cushing, D. F. (2007). *Education For Strategic Behavior. Environmental Education Research* 13(4), Pp. 427-452.
- Çimen, O.,& Yılmaz, M. (2012). "İlköğretim Öğrencilerinin Geri Dönüşümle İlgili Bilgileri ve Geri Dönüşüm Davranışları", *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25 (1), Sayfa:63-74.
- Dabak, C. (2009). "Türkiye'de Ve Ambalaj Atıklarının Kontrolü ve Avrupa Birliğine Uyum", Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Anabilim Dalı Uluslararası İktisat Bilim Dalı, İstanbul.
- Değirmenci, M. (2012). "İlköğretim Öğrencilerinin Çevreye Karşı Tutumlarının Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi (Kayseri İli Örneği)", *JEE ISSN 2146- 2674 Volume 2, Issue 2*.
- Erdal, H., Erdal, G.,& Yücel, M. (2013). Üniversite Öğrencilerinin Çevre Bilinç Düzeyi Araştırması Gaziosmanpaşa Üniversitesi Örneği. *Gaziosmanpaşa Bilimsel Araştırma Dergisi*, Sayı:4, s.57-65.
- Erten, S. (2004). Çevre Eğitimi Ve Çevre Bilinci Nedir, Çevre Eğitimi Nasıl Olmalıdır?, *Çevre ve İnsan Dergisi*, Çevre ve Orman Bakanlığı Yayın Organı. Sayı 65/66. 2006/25 Ankara
- Gökçe, N., Kaya, E., Aktay, S.,& Özden, M. (2007). "İlköğretim Öğrencilerinin Çevreye Yönelik Tutumları", *Elementary Education Online*, 6(3), 452-468.
- Gürer, C., Akbulut, H.,& Kurklu, G. (2004). "İnşaat Endüstrisinde Geri Dönüşüm ve Bir Hammadde Kaynağı Olarak Farklı Yapı Malzemelerinin Yeniden Değerlendirilmesi", 5. Endüstriyel Hammaddeler Sempozyumu, 13-14 Mayıs 2004, İzmir.
- Hanay, Ö.,& Koçer (Nacar), N. (2006). "Elazığ Kenti Katı Atıkları Geri Kazanım Potansiyelinin Belirlenmesi", *Fırat Üniversitesi Fen ve Mühendislik Bilim Dergisi*, 18(4), s.507-511.
- Hinds, J., & Sparks, P. (2008). Engaging With the Natural Environment. The Role of Affective Connection and Identity. *Journal of Environmental Psychology*, 28, 109-120
- Karagözlü, M.B., Özyonar, F., Yılmaz, A., & Atmaca, E. (2009). "Katı Atıkların Yeniden Kazanımı Ve Önemi", *Türkiye'de Katı Atık Yönetimi Sempozyumu*, İstanbul.
- Kesicioğlu, O.S.,& Alisinanoğlu, F. (2009)^a. 60-72 Aylık Çocukların Çevreye Karşı Tutumlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(3), 37-48.
- Kesicioğlu, O.S.,& Alisinanoğlu, F. (2009)^b. Ebeveynlerin Okul Öncesi Dönemdeki Çocuklarına (60-72 Ay) Yaşattıkları Doğal Çevre Deneyimlerinin İncelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(29), 1-14.
- Kızılaslan, H.,& Kızılaslan, N. (2005). Çevre Konularında Kırsal Halkın Bilinç Düzeyi ve Davranışları (Tokat İli Artova İlçesi Örneği). *ZKÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(1).
- Köşker, N. (2013). İlkokul Öğrencileri Ve Sınıf Öğretmeni Adaylarının Doğaya İlişkin Algıları ve Sorumluluklarına Yönelik Düşünceleri. *Turkish Studies- International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 8/3, Winter 2013*, p. 341-355, Ankara-Turkey.
- Kurdoğlu, A.Ş. (2013). Ambalaj Atıkları Yönetimi İstanbul (Kadıköy Örneği). Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Çevre Bilimleri Anabilim Dalı, İstanbul.
- Özbakır Umud, M., Topuz, Y.V.,& Nurtanış Velioğlu, M. (2015). Çöpten Geri Dönüşüme Giden Yolda Sürdürülebilir Tüketiciler", *Cbü Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt:13, Sayı:2, Haziran.
- Özdemir, O. (2007). A New Environmental Education Perspective: Education For Sustainable Development. *Education and Science*, 32(145), 23-39.
- Özen, U. (2010). Kırklareli Belediyesi Ambalaj Atıkları Yönetim Planı. *Yüksek Lisans Tezi*, Sakarya Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Çevre Mühendisliği Anabilim Dalı.
- Palmer, J.A., Suggate, J., Robottom, I.,& Hart, P. (1999). Significant Life Experiences and Formative Influences On the Development of Adults' Environmental Awareness In the UK, Australia and Canada. *Environmental Education Research*, 5(2) 181-200
- Peşman, E., İmamoğlu, S., Ersen, N., Güleç, T., Özcan, M.,& Ceylan, Ş. (2012). Kağıt ve Kağıt Geri Dönüşümü Hakkında İlköğretim Öğrencilerinin Bilgi Düzeyinin Ölçülmesi ve Çevre Bilincinin Oluşturulması. *Artvin Çoruh Üniversitesi, Orman Fakültesi, Orman Endüstri Mühendisliği Bölümü, Artvin*.
- Talas, M.,& Karataş, A. (2012). Çevre Bilincinin Geliştirilmesinde Toplum Hizmet Uygulamaları Dersinin

Önemi: Niğde Üniversitesi Sınıf Öğretmenliği Programı Örneği, *Zeitschrift für die Welt der Türken*, 4(1), 107-124.

Yaşar, M.C., İnal, G., Kaya, Ü.Ü.,&Uyanık, Ö.(2012). “Çocuk Gözüyle Tabiat Anaya Geri Dönüş”, Afyon Kocatepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi, Cilt 1, s: 2146-9199, Mayıs, Haziran, Temmuz .

Ek 1:

A) Kişisel Bilgiler

1. Cinsiyet: Erkek ( ) Kız ( )
2. Baba eğitim durumu:
İlkokul ( ) Ortaokul ( ) Lise ( ) Üniversite ( ) Lisansüstü ( ) Hiçbiri( )
3. Anne eğitim durumu:

İlkokul ( ) Ortaokul ( ) Lise ( ) Üniversite ( ) Lisansüstü ( ) Hiçbir( )

4. Aşağıdaki derslere ait not ortalamanızı yazar mısınız?

Matematik ..... Fen Bilgisi ..... Sosyal Bilgiler ..... Türkçe .....

5. Daha önce ambalaj atığı ile ilgi bir eğitim aldınız mı?

Evet ( ) Hayır ( )

Yanıtınız evet ise süresi ne kadar? .....

B)

Ali ile Ayşe teneffüste yiyecek bir şeyler almak için okulun kantinine giderler. Ali cam şişede su alırken Ayşe çikolata alır. Birlikte okulun bahçesinde gezerken Ali suyunu içer, Ayşe ise çikolatasını yer. Ali bitmiş olan su şişesini geri dönüşüm kutusuna atar, Ayşe ise çikolata ambalajını okulun bahçesinde yere atar ve birlikte sınıflarına giderler.

Ali'nin yerinde olsaydınız aynı davranışı sergiler miydiniz?

Evet ise açıklamanız nedir

Hayır ise siz nasıl davranırdınız?

Ayşe'nin yerinde olsaydınız aynı davranışı sergiler miydiniz?

Evet ise açıklamanız nedir?

Hayır ise siz nasıl davranırdınız?